

Valtion nuorisoneuvoston ehdotuksia hallitusohjelmatavoitteiksi sidosryhmille

Valtion
nuorisoneuvosto

Valtion nuorisoneuvosto tuottaa vuosittain ajankohtaista tietoa nuorten arvoista ja asenteista sekä hyvinvoinnista. Nuorisobarometri mittaa suomalaisten 15-29-vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita, ja tarttuu nuorten kannalta ajankohtaisiin aiheisiin.

Nuorisobarometrien tulosten pohjalta valtion nuorisoneuvosto nosti esiin kolme teemaa, opiskelun, luottamuksen tulevaisuuteen ja sukupolvipolitiikan, ja teki näiden pohjalta ehdotuksia hallitusohjelmatavoitteiksi. Nämä nostot ovat sidosryhmien käytettävissä heidän omassa valmistelutyössään.

Opintopolut, joilta kukaan ei tipu

Suomalaiset nuoret suhtautuvat myönteisesti oppimiseen ja koulutukseen. Nuoret kokevat saavansa tietoa koulutusmahdollisuuksista ja suurin osa nuorista kertoo opiskelevansa itselleen mieluisaa alaa.

Suomessa on paljon nuoria, joiden koulutuspolku on katkonainen. Nuorisobarometrin mukaan suurin syy koulutuksen keskeyttämiselle on väärä alanvalinta. Iso osa nuorista jatkaa keskeyttämisen jälkeen opintoja, mutta yhä useampi nuori kaipaa tukea ja ohjausta opintopolkunsa varrelle. Etenkin koulutuksen ulkopuolelle jääneet pojat kokevat saaneensa liian vähän tietoa koulutusvaihtoehdoista työvoimatoimistoista, oppilaanohjaajilta, opettajilta, harrastusten ohjaajilta tai nuorisotyöntekijöiltä.

Tytöt kokevat poikia enemmän ahdistusta niin peruskoulussa kuin toisella asteella. Kouluterveyskyselyiden mukaan lukiolaisten uupumus on lisääntynyt voimakkaasti, ja viimeisimmissä tiedoissa lukiolaistyttöjen uupumus (17-18 %) on lähes kaksinkertaista lukiolaispoikien uupumukseen (10 %) verrattuna. (THL 2017.) Toisaalta monet koulutukseen liittyvät indikaattorit, kuten PISA-tulokset ja NEET-aste, osoittavat pojilla huonoon suuntaan.

Tulevaisuuden koulu on verkostomainen, jossa opiskelu ei tapahdu pelkästään luokkahuoneissa. Koulun ulkopuolella tapahtuva oppimisen merkitys kasvaa ja on tärkeää, että myös non-formaali osaaminen tunnustetaan oppilaitoksissa ja työelämässä. Opiskelu koulussa tai sen ulkopuolella ei saa olla kiinni nuoren taloudellisesta tilanteesta.

Ehdotuksia hallitusohjelmatavoitteiksi:

- » Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arvioinnissa on nostettu esiin epäkohtia, joihin tulee puuttua. Nykyisellään oppilas- ja opiskeluhuoltolain toteutuminen on tulipalojen sammuttelua, vaikka painopiste pitää olla ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja varhaisessa tuessa. Oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden on toteuduttava yhdenvertaisesti lain määrittelemällä tavalla. Tarvittaessa lakia on tarkennettava tai muutettava.
- » JOPO-oppilaat ovat sijoittuneet hyvin jatko-opintoihin, toimintamalli tulee turvata ja mallia on kehitettävä perusopetuksen alku- ja loppupäästä.
- » Eri koulutusmuodoissa opiskelevia ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan saatavan tuen ja ohjauksen suhteen. Erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukemiseen on lisättävä resursseja. Kouluihin pitää taata riittävät ohjauksen ja erityisopetuksen resurssit.
- » Jälkiohjausvelvoite laajennettava lukioista ammatillisiin oppilaitoksiin.
- » Kehitetään työkaluja ja käytäntöjä, joilla non-formaali osaaminen tunnustetaan oppilaitoksissa ja työelämässä.

Hyvä elämä kaikille sukupolville

Sukupolvipolitiikan onnistuminen on avainasemassa väestön ikääntyessä ja syntyvien ikäluokkien ollessa pienempiä. Nuoret ikäluokat ovat jäämässä tulokehityksessä aikaisempia sukupolvia heikompaan asemaan. Oikeudenmukainen eläkejärjestelmä, työllisyyden sekä yrittäjyyden edistäminen ja riittävän vakaan taloudellisen kasvun turvaaminen ovat olennaisia kestävän sukupolvipolitiikan kannalta.

Nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen on tulevaisuuteen tähtäävän politiikan keskiössä. Tutkimuksissa on viitteitä, että koulun merkitys yhteiskunnallisen osallistumisen oppimisessa voi olla erityisen suuri niille nuorille, joiden koti on poliittisesti passiivinen. Nuorten poliittinen osallistuminen vaihtelee koulutustason mukaan niin, että korkeasti koulutetut ovat huomattavasti aktiivisempia. Myös koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt ovat nuorille merkittäviä aktiivisen kansalaisuuden omaksumisen areenoita.

Ilmastonmuutosta torjumalla ja ympäristöstä huolehtimalla voidaan varmistaa hyvät elinolosuhteet myös tuleville sukupolville. Ekologisesti kestävän tulevaisuuspolitiikan keinoja ovat esimerkiksi ympäristö-ystävällisten hankkeiden mahdollistaminen ja uusien innovaatioiden syntymisen edistäminen. Tämä edesauttaa myös Suomen kilpailukykyä ja työmarkkinoiden elinvoimaa.

Suomeen syntyy yhä vähemmän lapsia. Kiinnitetään huomiota perheen perustamista mahdollistaviin tekijöihin ja asenneilma-
piirin parantamiseen. Perheen perustamisen tukeminen, perhevapaaudistus, osa-aikatyön mahdollistaminen ovat kaikki toimia, jotka helpottavat nuoria perheen perustamisessa.

Harrastukset ovat tärkeä osa nuorten elämää. Harrastuksissa on kyse mieleisestä tekemisestä, kaverisuhteiden vaalimisesta, itsensä kehittämisestä, omista unelmista ja vahvuuksien löytämisestä sekä vuorovaikutuksesta valmentajan tai ohjaajan kanssa. Harrastus on nuoren valinta viettää vapaa-aikaa. Suurella osalla nuorista on harrastus, harrastamisen esteitä on etenkin ali- ja erityisryhmillä.

Ehdotuksia hallitusohjelmatavoitteiksi:

- » Tehdään sukupolvivaikutusten arviointi kaikista hallituksen päätöksistä
- » Otetaan kestävän kehityksen edistäminen valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman yhdeksi strategiseksi painopisteeksi
- » Hallituskauden aikana tehdään perhevapaaudistus ja mahdollistetaan perheen ja työelämän yhteensovittaminen
- » Kehitetään osallistavaa toimintakulttuuria toisen asteen oppilaitoksissa ja lisätään nuorten osallisuuden avaintaitoja. Avataan rohkeasti koulujen ovet poliittiselle keskustelulle.
- » Taataan kaikille nuorille mahdollisuus harrastukseen mm. Harrastuspassin, harrastustutorin ja vanhempien ohjauksen avulla.

Nuorille uskoa Suomen tulevaisuuteen

Nuorten luottamus Suomen tulevaisuuteen on heikentynyt. Myös luottamus maailman tulevaisuuteen on laskenut osalla nuorista. Poikien luottamus kanssaihmiisiin ja oman ikäluokan taloudellisen aseman parantumiseen on rapautunut tyttöjä nopeammin.

Syitä etsittäessä on huomioitava ainakin pitkä taloustaantuma, polarisoiva kehitys elämisen arkirintamalla ja maailmanpolitiikan lisääntyneet epävarmuustekijät. Julkisessa keskustelussa on pitkään käsitelty ilmapiirin kärjistymistä ja vihapuheen lisääntymistä. Poliittisen keskustelun sävy on lisäksi ollut pelon sävyttämää; leikkauksia, ahdinkoa ja epävarmoilta tuntuvia suuria uudistuksia.

Näköalattomuus on konkreettinen uhka nuorten tulevaisuususkolle. Synkät kuvat tulevaisuudesta heijastuvat edelleen nuoriin, etenkin poikiin, jotka lukevat vähän ja saavat tietonsa pääsääntöisesti sosiaalisesta mediasta. Takaako koulutus työpaikan, uskaltaako perustaa perheen, kestääkö parisuhde, voinko vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen? Oman arjen hallinta on avainasemassa, jotta nuori voi haaveilla ja uskoa tulevaisuuteen. Myös nuorten kokemus osallisuudesta suomalaisen yhteiskuntaan on saatava nousuun.

Nuorten luottamus omaan tulevaisuuteen muodostuu useista eri tekijöistä. Yhä useampi nuori ei usko oman ikäluokansa taloudellisen tilanteen kehittyvän paremmaksi kuin vanhempien ikäluokkien. Etenkin naiset ovat huolissaan siitä onko heillä tulevaisuudessa töitä ja miten he jaksavat työelämässä. On kiinnitettävä myös huomiota nuorten kokemukseen yhteiskunnallisten vaikuttamisen taitojen, taloustietojen ja -taitojen sekä lähiympäristöön vaikuttamisen taitojen vähäisestä oppimisesta koulussa ja sen ulkopuolella.

Kokonaisturvallisuus kattaa kokonaisvaltaisen turvallisuuden tunteen, luottamuksen suomalaiseen yhteiskuntaan. Kaikkien nuorten osaamista ja taitoja tarvitaan kokonaisturvallisuuden edistämiseen. Suomalainen yhteiskunta muuttuvassa maailmassa tarvitsee kaikkien osallisuutta.

Ehdotuksia hallitusohjelmatavoitteiksi:

- » Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle nuorisotyöstä ja -politiikasta
- » Tuetaan nuoria aktiivisina tulevaisuuden rakentajina koulujen, nuorisotyön, harrastamisen ja vapaa-ajantoiminnan keinoin
- » Selvitetään asevelvollisuuden tulevaisuutta kokonaisturvallisuuden näkökulmasta
- » Tuetaan nuorten taloustietoja- ja taitoja osana opetusta kaikilla koulutusasteilla. Vahvistetaan opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa taloustiedon ja -taidon opetusta.

Hallitusohjelmatavoitteet perustuvat vuosien 2015, 2016 ja 2017 Nuorisobarometreihin, jotka löytyvät Valtion nuorisoneuvoston verkkosivuilta tietoanuorista.fi.

Valtion nuorisoneuvosto

Twitter: @tietoanuorista

Instagram: @tietoanuorista

Facebook: Valtion nuorisoneuvosto

www.tietoanuorista.fi